УДК 811.111'276.6:61
DOI https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.40.2.20

Стегніцька Л. В.,
викладач кафедри іноземних мов
ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет»

РОЗВИТОК І СТАНОВЛЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В АСПЕКТІ МОВНОЇ ПЕРІОДИЗАЦІЇ

Анотація. У статті розглянуто англійську медичну термінологію в аспекті мовної періодизації. Використовуючи метод порівняльно-історичного аналізу, висвітлено зв'язок між етапами розвитку англійської медичної термінології та англійської мови загалом. Є певна варіативність у періодизації, оскільки мовні зміни пов'язують не тільки з виникненням мови та коригуванням мовних змін, але й певними історичними подіями, що вплинули на формування та становлення мовних правил. Та все ж традиційно виділяють чотири основних етапи розвитку англійської мови, такі як давньоанглійський період (500–1100), середньоанглійський період (1100–1500), ранній сучасний період (1500–1800) та пізній сучасний період (1800–дотепер). Дослідники Т.А. Расторгуєва, А. Бау та Т. Кейбл здійснюють поділ на шість етапів розвитку англійської мови, які можна простежити і в медичній термінології, періодизація якої залежить від розвитку медицини та наукових відкриттів у різних медичних галузях. Беручи до уваги прогрес у медицині, Р. Фортуен (R. Fortuine) пропонує таку періодизацію англійської медичної термінології, як-от: староанглійська (600–1150 рр.), середньоанглійська (1150–1450 рр.), період Ренесансу (1450–1700 рр.); науковий період (1700–1850 рр.), ранній сучасний період (1850–1950 рр.). Все частіше науковці пишуть про глобалізовану англійську мову, якою послуговуються майже всі країни світу. Зокрема, Д. Крістал уважає, що такий період, як глобалізована англійська мова, який датується 2000 рр. і дотепер, знайшов своє відображення і в медичній термінології, на що вказує той факт, що англійська мова стала домінуючою в медичній галузі, тобто має міжнародний статус і викликає появу англомовних слів в європейських мовах. Розглянувши та проаналізувавши зміни, які відбуваються на сучасному етапі розвитку англійської медичної термінології, можна припустити, що вона, як і мова загалом, перебуває в стадії глобалізації, тобто настав період глобалізованої англійської термінології.

Ключові слова: періодизація англійської мови, періодизація англійської медичної термінології, глобалізована англійська мова.

Постановка проблеми. Медична термінологія вирізняється неоднорідністю та різноманітними шляхами поповнення свого складу. Динамічний розвиток у медицині привів до інтенсивного поповнення медичної термінології, становлення якої можна простежити не тільки через призму певних історичних подій, але й в аспекті мовної періодизації. У статті висвітлено зв'язок між етапами розвитку англійської медичної термінології та англійської мови загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання періодизації англійської мови висвітлено в низці праць вітчизняних і зарубіжних дослідників. Є певна варіативність у періодизації, оскільки мовні зміни пов'язують не тільки з виникненням мови та коригуванням мовних змін, але й певними історичними подіями, що вплинули на формування та становлення мовних правил. Питання періодизації англійської мови розглянуто в працях таких науковців, як О.В. Бабенко, Т.А. Расторгуєва, Дж. Алгео (John Algeo), А. Бау та Т. Кейбл (A. Baugh and T. Cable), Д. Крістал (D. Crystal), Г. Міллер (G. Miller), та інших. Розвідки щодо розвитку медичної термінології знайшли своє відображення в працях Дж. Баная (G. Banay), Е. Ендрюса (E. Andrews), Р. Фортьюн (R. Fortuine) тощо. Огляд останніх досліджень виявив, що становлення англійської медичної термінології часто розглядають як результат впливу інших мов і пов'язують появу іншомовних слів в англійській медичній термінології із геополітичними змінами, такими як скандинавське та нормандське завоювання, комерційні зв'язки з Римською імперією та науковий обмін з європейським країнами, тобто без надання належної уваги періодам розвитку англійської мови в загалом.

Мета статті полягає в тому, щоб проаналізувати мовні зміни, які відбуваються паралельно із змінами науковими, що вплинули на періодизацію англійської медичної термінології. **Завдання** – прослідкувати розвиток англійської мови та англійської медичної термінології в діахронічному зрізі та розкрити взаємозв'язок у етапах їхньої періодизації.

Виклад основного матеріалу. Формування англійської медичної термінології тісно пов'язане з розвитком мови в загалом. Є певна варіативність щодо періодизації англійської мови, яка залежить від лінгвістичних змін. Традиційно вважають, що в історії англійської мови наявні чотири періоди розвитку – давньоанглійський період (449–1100 рр.), середньоанглійський період (1100–1500 рр.), ранній сучасний (1500–1800рр.) та пізній сучасний період англійської мови (1800 – дотепер) [3]. Більш детальна періодизація пов'язана з коригуванням і фіксацією мовних норм. Отже, поділ здійснюється в межах таких періодів: давньоанглійський період (450–700 рр.) – дописьмовий період та існування діалектів племен; період письмової давньоанглійської (700–1066 рр.) – домінування західно-саксонського діалекту; ранній середньоанглійський період (1066–1350 рр.) – початок нормандського завоювання та поява англо-нормандської мови; період класичної середньоанглійської мови (1350–1475) – англійська стає мовою держави і літератури; період ранньої нової англійської (1476–1660 рр.) – граматика та закінчення стають фіксованими, поява першої книги англійською; неокласичний період (1660-1800 рр.) – унормування мови, поява стилів, фіксація вимови, стандартизація граматики; період пізньої нової англійської (1800 – дотепер) –

поява стандартизованої англійської мови [5, с. 46]. Розглянемо детальніше кожен із періодів.

Періодизація англійської мови

Давньоанглійський період (500–1100 рр.). Так званий доанглійський період пов'язують із кельтськими племенами, які населяли британські острови. Кельтська мова, якою розмовляли в Британії до експансії цієї території, мала незначний вплив на розвиток англійської мови та знайшла своє відображення в топографічних назвах, зокрема річок, міст, територій [2, с. 134]. Кельтські слова присутні в семантиці таких назв, як *Barr* від *bar* «верх, верхівка», *Bredon*, *Breedon* від *bre* «пагорб», *Bryn Mawr* від *bryn* «пагорб» та *mawr* «великий, величний», *Pendle* від *pen* «верхівка»; *Duncombe*, *Holcombe*, *Winchcombe,* де *cumb* означає «долина»; *Torr*, *Torcross*, *Torhill,* де *torr* вживається зі значенням «висока скала, вершина» [5, с. 68–69]. Щодо загальних назв кельтського походження, то їх було не більше 20 найменувань [10, с. 19].

Захоплення Британських островів римлянами, яке розпочалося ще в 5 ст. до н.е., також мало досить незначний вплив на лексикон англійської мови. Запозичені слова здебільшого мали побутовий характер, як-от *pepper* від лат. *piper*, *popper* від лат. *papaver*, *fork* від лат. *furca*, *cheese* від лат. *caseus*, *kitchen* від лат. *coquina*, *sock* від лат. *soccus*, *belt* від лат. *balteus*, *pillow* від лат. *pulvinus*, *mat* від лат. *matta*, *cup* від лат. *cuppa, dish* від лат. *discus*, *box* від лат. *buxis*, *street* від лат. *strata* та інші [2, с. 135]. Після прийняття та поширення християнства з'являються релігійні за тематикою слова, такі як *alms*, *abbot*, *martyr*, *hymn*, *nun*, *priest*, *monk*, *cloister*, *creed*, *devil*, *angel*, *psaltyr*, *apostle*. Отже, в англосаксонську мову ввійшло більше 600 слів sermo vulgaris, які були запозичені у римлян [10, с. 23, 443]. Причиною такого запозичення були відносини з римською цивілізацією, спочатку комерційні та військові, а згодом релігійні та наукові, які тривали протягом багатьох років і постійно оновлювалися. У VIII–IX ст. разом із завоюванням Британських островів вікінги принесли староскандинавські слова, які в англійській мові мають буквосполучення *sh/sk*, як-от *ship*, *shall*, *sky*, *skill*, *scrape*, *scrub*, *bask*, *whisk* [5, с. 70, 90].

Середньоанглійський період (1100–1500 рр.). Середньоанглійський період пов'язують із нормандським завоюванням, внаслідок якого відбулося злиття двох народів, нормандців та англійців, що призвело до появи англо-нормандської мови. Латина була тоді основною мовою науки, завдяки цьому у вокабулярі з'являються слова латинського походження, які за посередництвом французької проникають у всі сфери людської діяльності. У лексиконі з'являються слова з права, медицини, теології, літератури тощо. Зокрема, у сфері *уряду та адміністративної діяльності*: *crown, reign, royal, authority, sovereign, court, council, parliament, assembly, statute* та інші; *релігії*: *saint, miracle, mystery, faith, heresy, schism, reverence, devotion, sacrilege, simony, temptation, damnation* та інші; *їжі і напоїв: appetite, taste, salmon, sardine, oyster, beef, veal, mutton, pork, bacon, sausage, poultry, toast, biscuit, cream, salad, lettuce, endive, mustard, vinegar* тощо [2, с. 303-304]. Поряд із запозиченими використовуються і суто англійські слова для позначення буденних реалій, таких *як house, hall, bower, room, window, door, floor, steps, gate* тощо [5, с. 172].

Сучасна англійська мова (1500 – дотепер). Сучасний період є досить тривалим та, у свою чергу, поділяється на ранній і пізній.

Ранній період сучасної англійської мови (1500–1800 рр.). Цей період припадає на кінець XIV – початок XV ст., час, коли відбувається упорядкування мови з регламентацією норм. Англійська, яка досі базувалась на різних діалектах, отримала письмовий стандарт, основою якого став діалект Лондона. Однією з причин такого перебігу подій стало заснування в цьому регіоні двох університетів – Oxford та Cambridge. У XIV ст. освітня роль монастирів мінімізувалась, відповідно, два університети перетворилися на важливі інтелектуальні центри. Відбувається стандартизація вимови та орфографії, зникає вернакула. Академічна монополія латині призвела до того, що в середні роки пересічні громадяни були неосвіченими через незнання латині. Крім того, це був період Ренесансу, час розквіту мистецтва та науки, які потребували нових слів для номінацій. Незважаючи на домінування латини у всіх сферах людського життя, поповнення словникового складу відбувається з використанням національного потенціалу, що було результатом прагнення покращити мову. Приблизно в XVI ст. ця монополія була зруйнована і виявлені численні недоліки англійської мови, що призвело до появи запозичених слів. Англійська, без сумніву, була досить примітивною порівняно з класичними мовами, тому необхідно було внести зміни, щоб привести слово у відповідність до звичних англійських форм. Отже, запозичені з латинської слова зазнають певних адаптаційних змін. Зокрема, іменники латинського походження отримали англійські закінчення, як-от: *-tas* (лат. *sanitas*) → *-ty* (англ. *sanity*), *-antia/-entia* (*scientia, tendentia*) → *-ance(-ancy)/-ence(-ency)* (*science/tendency*), а прикметники із закінченням *-bilis* (*capabilis*) отримали звичне англійське закінчення *-ble* (*capable*) [5].

Системність та урегульованість англійської мови припадає на XVII–XVIII ст. Науковий раціоналізм намагається сформулювати правила та принципи, які можна логічно пояснити та застосувати. Класична латинь розглядається як взірець літератури та мови. Інтелектуальні тенденції направлені на зусилля із стандартизації, уточнення та виправлення англійської мови. Розглядається питання щодо використання англійської мови для написання наукових трактатів, в яких латина здавна була традиційною. З цією метою значно доповнено словниковий запас і представлено адекватну систему правопису. Вперше було звернуто увагу на граматику, яка була довільна та несистематизована. На відміну від грецької та латини, які малі свої стандарти, англійська була неупорядкована і різнилася навіть серед освічених людей. Всі ці факти привели до академічного вивчення мови. З'являються словники (для вдосконалення вокабуляра) та практичні трактати з граматики (для унормування письма). Всі зусилля науковців були спрямовані на те, щоб стабілізувати мову та затвердити її в постійній формі. Отже, одну з найбільш амбітних надій XVIII ст. було здійснено і мова отримала свою раціональну та постійну форми [5, с. 238–239]. Колоніальна політика Англії також сприяла надходженню нової лексики. Незважаючи на занепокоєння, що англійська мова руйнується під впливом іноземних слів, її вокабуляр поповнився такими іншомовними реаліями, як *pyjamas, thug, bungalow, cot, jungle, loot, bangle, shampoo, candy, tank; barbecue, savvy, nitty-gritty, hammock, hurricane, savannah, canoe, cannibal, potato, tobacco, maize* тощо [13].

Пізня сучасна англійська мова (1800–2000 рр.). Пізня сучасна англійська мова – це стан наукового прогресу, де словниковий запас відображає розширення свідомості та кругозору.

Індустріальна революція знайшла своє мовне відображення в появі таких слів, як *railway, locomotive, photograph, camera, film, enlargement, emulsion, focus, shutter, cable, refrigerator* та інше. Серед найбільш значимих подій початку XIX ст. стали дослідження космосу та інженерні розробки в дослідженні космічного простору, які збагатили англійську мову такими словами, як *spacecraft, space, shuttle, countdown, blast off, flyby, command, module* та інші [13]. У кожній галузі науки, теоретичній і прикладній, протягом останніх двох століть була потреба в тисячах нових термінів. Нові терміни та терміносполуки, які відомі тільки фахівцям, з часом переходять у загальне користування, як-от *emancipation* чи *cholesterol*.

Глобалізована англійська (2000 – дотепер). У час глобалізації світу та суспільства все частіше говорять про інтернаціональну мову. Свого часу міжнародною мовою була латина, якою розмовляли у всій Римській імперії. Причиною цього була не стільки чисельність римлян, як їхня державна потужність. Є тісніший зв'язок між домінуванням мови та економічною, технологічною та культурною силою. Цей зв'язок стає все більш зрозумілий під час вивчення історії Англії та аналізу історії англійської мови [8, с. **7**]. На думку Д. Крістала (D. Crystal), настає пора глобалізованої англійської, внаслідок чого багато слів англійського походження зайняли своє місце у щоденному спілкуванні та більше не сприймаються як іншомовні, серед яких *blockbuster, crash, burger, reception, hoodie, sweater, trench, teenager, lifestyle* та інші. Науковий світ також обрав англійську як мову спілкування, зокрема, престижним вважається друк наукових досліджень і доповідей у англомовних виданнях. Крім того, вивчення саме англійської мови є пріоритетним у вищих закладах освіти та науки. Популяризація англійської мови здійснюється через літературу, яку читають в оригіналі, та засоби масової інформації. Науковець М. Кайку (M. Kaku) у своїй книзі «*Фізика майбутнього*» пише, що 29% усіх відвідувачів Всесвітньої павутини реєструються англійською мовою. Крім того, саме англійська мова допомагає інтегруватись у світову економіку маргінальним країнам, оскільки стимулює економічний розвиток та активізує економічну діяльність таких країн [1, с. 374]. Отже, англійська стає мовою глобалізованого суспільства завдяки економічно стабільним, технологічно розвиненим і культурно багатим країнам, де англійська мова є державною чи стала такою внаслідок певних історичних подій. Всі зазначені вищі періоди в мові знайшли своє відображення і в медичній термінології, розвиток якої тісно пов'язаний із медичними відкриттями та висвітлює процеси наукового пізнання в суспільстві.

Періодизація англійської медичної термінології.

Беручи до уваги прогрес у медицині, Р. Фортуен (R. Fortuine) пропонує таку періодизацію англійської медичної термінології, як-от: староанглійська (600–1150 рр.), середньоанглійська (1150–1450 рр.), період Ренесансу (1450–1700 рр.), науковий період (1700–1850 рр.), ранній сучасний період (1850–1950 рр.).

Староанглійська (600–1150 рр.). На думку Р. Фортуена (R. Fortuine), староанглійська мова мала виключно германське походження. Тевтонські слова не були суто медичними, хоч і мали анатомічний характер і позначали частини людського тіла або ж назви внутрішніх органів. Слова на позначення частин тіла, наявні в сучасній мові, були запозичені в германських племен, а поява таких слів зумовлена роботою, пов'язаною із забоєм худоби чи травмами на полі бою. Отже, в англійській мові присутні такі слова раннього англійського періоду, як *blÆdre – bladder, guttas – gut, ban – bone, blod – blood, heorte – heart, brÆgen – brain, lungen – lung, lim – limb* [9, с. 19]. Прикладами парамедичних слів, запозичених у германських племен, є *cneow – knee; ancleow – anckle; tunge – tongue; eage – eare (ear); hlid – lid; ceac (ceaca) – cheek; ceacban – cheekbone* та інші [6, с. 21, 71]. Вікінги в VIII–IX ст. разом із завоюваннями також принесли староскандинавські слова анатомічного характеру, такі як *calf, freckle, leg, skin, scab*, *ill* тощо [5, с. 90; 2, с. 300]. Цьому періоду ми завдячуємо словам із клінічним значенням, як-от *death,* sick, health, deaf, blind, headache, itch, bruise, bleed, sore, *misborn, flee, lose, wound, bruise, bleed, soure, hangnail, blain, acne* [9, с. 19].

Найдавніші згадки про давньоанглійську медицину датуються приблизно IX ст. н.е. Такі письмові джерела, як *Bald's Leechbook*, *Leechbook III*, *Læceboc* та *Lacnunga*, містили тексти, написані англосаксонською, де слово *Laececraefte* означає «медицина», *laece* – «лікар», а для позначення лікування використовували слово *Leechcraft* [5, с. 60]. Оскільки лікування було на рівні народної медицини, тобто лікування травами, то староанглійські слова збереглись у назвах лікарських рослин, як-от *mugwort*, *foxglove*, *gharlic*, *onion*, *cowslip*, *banewort*. Вплив латини очевидний із назв манускриптів, таких як *Herbarium Apulei* чи *Medicina de Quadrupedibus*, де основний текст написаний староанглійською з незначною кількістю латинських термінів, таких як *ampulla* чи *febris* [7, с. 91]. Поява латинських запозичень була результатом тривалих інтелектуальних зв'язків із Римською імперією. Обмін досвідом у галузі медицини сприяв постійному оновленню знань, і завдяки римлянам англійська медична термінологія поповнилась словами, які мали прямий чи периферійний зв'язок із медициною, як, наприклад: *palm, organ, balsam, fennel, chrism, font, coriander, ginger, laurel, scrofula* та інші [11, с. 142]. Отже, медичні терміни староанглійського періоду мали буденний характер, були периферійно пов'язані з медициною та практично збігалися з давньоанглійським періодом англійської мови.

Середньоанглійський період (1150–1450 рр.). У середні віки медицина була під владою церкви, а лікуванням займались церковнослужителі при монастирях. Медицина не була наукою і навіть саме слово *medicus* метафорично означало *абат*, тобто служитель церкви, який займався духовним зціленням [12, с. 8–10]. Після нормандського завоювання відбуваються зміни не тільки в суспільному житті Англії, але й медичній термінології, які знайшли своє відображення в лексиконі англійської медичної термінології. Оскільки латина була офіційною мовою тогочасної медицини, то більшість термінів має латинське походження, які було адаптовано до її мовних правил. Як результат, маємо такі анатомічні терміни, як *face* від лат. *facies*, *joint* від лат. *junctum*, *vein* від лат. *vena*, *stomach* від лат. *stomachus*, *spleen* від лат. *splen*, *pupil* від лат. *pupilla*, *diaphragm* від лат. *diaphragma, ligament* від лат. *ligamentum*, *carbuncle* від лат. *carbunculus* та засоби лікування *remedy* від лат. *remedium*, *ointment* від лат. *unguentum*, *poison* від лат. *potio* та інші. Інші терміни прийшли в англійську мову через посередництво французької, оскільки саме нормано-французька була офіційною мовою суду, церкви та освіти. Отже, англійська медична термінологія поповнюється клінічними термінами безпосередньо французького походження на позначення захворювань, таких як *blemish*, *leprous, malady, dropsy, gout, palsy, jaundice*.

У XIV ст. так звана «чорна смерть» (Black death) поповнила мову такими словами, як *epidemic, infection, dysentery, disease, apoplexy*. Незважаючи на домінуючу значимість французької, на рівні із запозиченнями вживаються і слова національного вокабуляру, як, наприклад: *kidney, buttock, armpit, backbone, bald, dizzy, ringworm, falling sickness* [9, с. 21]. Цей етап англійської медичної термінології, як і мова загалом, частково збігається з мовною періодизацією та завдячує появі латинських і французьких слів.

Період Ренесансу (1450–1700 рр.). У період Ренесансу християнська Європа основну увагу зосередила на науці. Це був час відкриттів і прогресу в медичних знаннях. Латина все ще залишається мовою релігії, філософії, мистецтва, наук і медицини. Латиною перекладаються всі медичні трактати греків та арабів, її також використовують для позначення нових концептів у медичній галузі, як-от *climax, appendix, epitome, exterior, delirium* чи *axis*. Після послаблення впливу церкви дозволено робити розтин тіла. Дослідження людського організму привело до прориву в анатомії, а саме фламандський анатом Андреас Везаліус (Andreas Vesalius (1514–1564 рр.)) створює анатомічний атлас *De Humani Corporis Fabrica*, англійський лікар Вілліам Гарві (William Harvey, 1578–1657 рр.) описує системний кровообіг і властивості крові, італійський науковець Леонардо да Вінчі (Leonardo Da Vinci (1452–1519 рр.)) працює над дослідженням сухожиль, м'язів, кісток та інших особливостей людського організму, французький хірург Амбруаз Паре (Ambroise Paré (1510–1590 рр.)) закладає основи сучасної криміналістичної патології та хірургії, тощо. Всі ці відкриття призвели до появи нових термінологічних одиниць. Відбувається стандартизація анатомічної лексики, яка значно поповнила англійську медичну термінологію. Латинські слова, які є важливим елементом англійського вокабуляра, як правило, вводились у мову за допомогою писемності. Під час перекладу праць були виявлені численні недоліки, зокрема, словниковий запас значно обмежував перекладача та спокушував запозичувати з інших мов. Для письменників, для яких латинь була другою рідною мовою, з'явилась спокуса замінити особливо громіздкі англійські слова латинськими коренями та максимально адаптувати їх. Адаптування здійснювалося простим процесом відрізання латинського закінчення, як *hepaticus – hepatic, cardiacus – cardiac, lumbalis – lumbal, sacralis – sacral*. Крім того, частина латинських закінчень адаптовано, як-от: *-us* в прикметників було змінено на *-ous* (*osse**us** – osse**ous***) або на *-al* (*extern**us** – extern**al***) [5]. Оскільки Ренесанс зародився в Італії, то англійська медична термінологія поповнилась й італійськими словами. Зокрема, італійський лікар Джіроламо Фракасторо (Girolamo Fracastoro, 1478–1553 рр.) для позначення причин (патогени поза людським тілом), які спричиняють епідеміологічні хвороби, пропонує термін *fomites*. Іншими словами цього періоду є *malaria, scarlatina, influenza, pellagra* тощо [4, с. 156]. Такий період, як Ренесанс, повністю відсутній у мовній періодизації. Припускаємо, що цей період був особливо значимим у медицині, після темної доби Середньовіччя.

Науковий період (1700–1850 рр.). Цей період вирізняється науковими досягненнями, такими як переливання крові, використання стетоскопу, винахід хініну (який має виражену дію проти малярії) та аспірину (універсального жарознижувального засобу). Досліджено, що хворобу спричиняють віруси, яким може запобігти вакцинація. Успіхи в медицині супроводжуються появою нової лексики, такої як *inoculation, chickenpox, purpura, scabies* тощо. З'являються слова клінічного спрямування, такі як *ptosis, scoliosis, eczema, asphyxia, tracheotomy, lithotripsy* та інші. Це був період наукової медицини, вивчення якої зосереджено в медичних університетах, тобто медицина стає академічною. На базі Лейденського університету було створено клінічний центр підготовки лікарів, де під керівництвом німецького лікаря Г. Бурхааве (H. Boerhaave) розбирались та аналізувались клінічні випадки, тобто це був час переважання практики над теорією. Пріоритетним напрямом клінічної медицини було клінічне мислення, яке включало огляд хворого, детальний опис історії хвороби та її перебігу. Багато слів перейшли в англійську мову із сучасної латини без змін, як-от *scoliosis, analgesia, diastasis, asphyxia*, інші ж утворювались із використанням греко-латинських компонентів, як-от префіксів *sub/supra* у термінах *submaxillary, suprarenal* чи латинським прикметниковим закінченням *-oidus\-iformis* із значенням *схожий* чи *подібний до чогось*, тобто має форму якогось предмета, як-от *cricoid, trapezoid, mastoid, vermiform, filliform* тощо. Паралельно виникали слова англійського походження, як, наприклад: *hunchback, whooping, snow blindness, frostbite, lockjaw* тощо [9, с. 24–26].

Ранній сучасний період (1850–1950 рр.). Поява сучасних методів діагностики та лікування зумовлює розвиток вузькоспеціалізованих напрямів медицини, зокрема досліджень у мікробіології, патології, фармакології, вірусології, онкології, хірургії, психіатрії, психології. Відкриття Л. Пастера та Р. Коха відобразились у появі таких слів, як *sterilization, antisepsis, streptococcus, pathogen, microbe, incubator, gram positive/negative* та інших. З'явились нові назви хвороб і мікроорганізмів, які їх викликають: *oncomycosis, botulism, paratyphoid fever, trench fever, tularaemia, chlamidia, recketsia* [9, с. 29]. Винахід і використання стетоскопу, англ. *stethoscope*, дали поштовх до появи інших слів із компонентом *-scope*, як-от: *otoscope*, *rhinoscope*, *endoscope* тощо. Методи лікування та хірургічні втручання збагатили англійську медичну термінологію такими термінами, як *laparotomy, cholecystectomia, gastropexy, ovaryectomy, mastectomy, nephropexy*. Дослідження З. Фройда та поява в XIX ст. психіатрії як науки привели до появи численних термінів для позначення психічних розладів, таких як *schizophrenia, extrovert and introvert, behaviorism, inhibition, defense mechanism, inferiority complex, bonding, psychoanalysis*. На початку XX ст. відбувся прогрес у харчуванні та метаболізмі, і такі терміни, як *nutrition, calorie,homeostasis, vitamin A, B, C, D, E*, стають загальновживаними словами. Після відкриття В. Рентгеном радіоактивних променів починають розвиватися рентгенологія та радіологія, які збагатили мову медицини такими термінами, як *x-ray, radiology, fluoroscopy, cholecystography* тощо [9].

Міжнародна співпраця в галузі медицини зумовила необхідність універсальної мови спілкування, якою свого часу була латина. Практично всі авторитетні медичні журнали у своїх рекомендаціях вимагають резюме англійською мовою як другою після рідної. Більшість підручників і посібників із медицини перекладено теж англійською мовою. З огляду на те, що глобалізоване суспільство обрало англійську мову для спілкування, то цілком очевидно, що саме англійська мова поступово впливає і на формування медичної термінології загалом. Такі терміни, як *AIDS, HIV, CT, MRT, Flap-*

Op, Check-Up (Check-Up-Dossier, Check-up-Untersuchung), GI-Check, bypass, messie syndrome відомі медикам різних країн і часто вживаються у наукових публікаціях. Припускаємо, що настає ера глобалізованої англійської медичної мови, яка сприяє обміну інформації в галузі медицини. В період глобалізованого суспільства англійська мова стає своєрідним провідником інформації, яка здійснюється посередництвом англомовної лексики.

Висновки. З огляду на зазначене вище можна зробити висновок, що англійська медична термінологія тісно пов'язана як із розвитком англійської мови, так і з розвитком медицини як науки. Такий бінарний характер є наслідком поєднання наукового прогресу, що поповнив англійську медичну термінологію безпосередньо науковою лексикою, яка, у свою чергу, адаптувалась та унормовувалась згідно з мовними правилами. Такий період, як глобалізована англійська мова, який датується 2000 рр. і дотепер, знайшов своє відображення і в медичній термінології, на що вказує той факт, що англійська мова стала домінуючою в медичній галузі, тобто має міжнародний статус і викликає появу англомовних слів в європейських мовах.

Перспективи подальших розвідок. Перспективним уважаємо дослідження переважного вживання англомовних слів у межах європейських мов з огляду на їхню розвинену національну терміносистему.

Література:

1. Кайку М. Фізика майбутнього. Львів : Літопис, 2017. 432 с.
2. Расторгуева Т.А. История английского языка : учебник на англ. яз. 2-е изд., стер. Москва : ООО «Издательство Астрель», АСТ, 2003. 348 с.
3. Algeo J. The origins and development of the English language. Wadswotrth : Cengage learning, 2005. 368 p.
4. Banay G. An Introduction to Medical Terminology II. Terms Drawn From Modern Languages. Bull Med Libr Assoc, 1949 Apr. No. 37(2). P. 152–163.
5. Baugh A.C. and Cable T. A History of the English Language. 5th ed. London : Routledge, 2002. 447 p.
6. Bosworth J. A dictionary of the Anglo-Saxon language. London : Longman, 1838. 721 p.
7. Cameron M.L. Anglo-Saxon Medicine. Cambridge : Cambridge University Press, 1993. 211 p.
8. Crystal D. English as a global language. 2nd ed. Publisher : Cambridge University Press, 2003. 212 p.
9. Fortuine R. The words of medicine: sources, meanings, and delights. Springfield, Ill : Charles C Thomas, 2001. 424 p.
10. Miller G. External Influences on English: From Its Beginnings to the Renaissance. Oxford : Oxford University Press, 2012. 350 p.
11. Nielsen H. F. The continental Backgrounds of English and its insular development until 115. Publisher : Odense University Press, 1998. 233 p.
12. Siraisi, Nancy G. Medieval and Early Renaissance Medicine: An Introduction to Knowledge and Practice. 1st ed. Publisher : University of Chicago Press, 1990. 264 p.
13. The History of English. URL: https://www.thehistoryofenglish.com/history_old.html.

Stegnitska L. Development and evolvement of the English medical terminology in the aspect of language periodization

Summary. The English medical terminology in the aspect of language periodization is examined in the article. The author followed the ways of replenishing the English medical terminology from the diachronic perspective. There is certain variability in the periodization of the English language based on the emergence of the writing and the adjustment of the written norms, or the periods are to some extent related to historical geopolitical changes. Nevertheless, four main stages in the development of the English language are traditionally singled out, such as the Old English Period (500–1100), the Middle English Period (1100–1500), the Early Modern Period (1500–1800) and the Late Modern Period (1800 – present day). Researchers T.A. Rastorhueva, A. Baugh and T. Cable distinguish six stages of development of the English language, which are also traced in medical terminology. Its periodization depends on the development of medicine and scientific discoveries in various medical fields. According to significant scientific discoveries in medicine, R. Fortuine suggests dividing the stages of the development of the English medical terminology into Old English (600–1150), Middle English (1150–1450), the Renaissance and Restoration English (1450–1700), Medical English in the Scientific Age (1700–1850) and Medical English of the Early Modern Era (1850–1950). More and more often the scholars are writing about the globalized English, which is used by almost every country in the world. In particular, D. Crystal believes that the period of the globalized English has been lasting from 2000s to the present day. Having considered and analyzed the changes that are taking place at the present stage of the development of the English medical terminology, we can assume that it is in the process of globalization, just like the language as a whole, namely, the period of the globalized English terminology has come. Such a binary principle has resulted from a combination of scientific progress, replenished the English medical terminology directly with scientific vocabulary, which in turn has standardized according to language rules.

Key words: periodization of the English language, periodization of the English medical terminology, globalized English.